

KÖNYVISMERTETÉS

Éberhardt Gábor

A bűnüldözés és a bűnmegelőzés rendészettudományi tényezői című tudományoskonferencia-kötetről

Amikor a kezembe fogtam *A bűnüldözés és a bűnmegelőzés rendészettudományi tényezői* című könyvet, újra az az érzés kerített hatalmába, mint amikor gyerekkoromban először léptem a nekem a tudás szentélyét jelentő könyvtárba. Volt egy hely, annak kisebb nagyobb helyiségei, ahol a polcokon rengetek könyv csak arra várt, hogy az olvasó magához vegye, és az írója átadhassa a gondolatait. Átélttem magamban ezt a pillanatot megint. Hogy mi váltotta ki?

Az említett tudományoskonferencia-kötet, amely egy igazi, „nagybetűs” könyv, a szó klasszikus tipográfiai értelmében. A külső, a tudomány tiszteletét mutató hófehér, fényes papír borító, amely magába foglalja a 357 számozott lapoldalt, ami szintén azt erősíti az olvasóban, hogy ebben lesz mit olvasni. A fedőlapon szinte kiált a határőr-zöld színű feliratozás, a határórség emblematikus figurája a turulmadár, a karmai közt fogott karddal, amely már utal a kötet készítőire. A kiadás helyeként megjelölt Pécs a megszűnt Határőr Igazgatóság központja volt 2007 végéig. A rendszerváltozás időszakában létrejött Magyar Hadtudományi Társaság 1991-től működő Határrendész, később Határőr Szakosztályának keretein belül 2000-ben alakult meg nyolc lelkes határőr tiszttel, a tudományt tisztelő és művelő szakemberekkel a pécsi szakcsoport. Ez a jövőre két évtizedes múltra visszatekintő gárda az alapító, Szent László ünnepéhez kapcsolt konferenciáját a következő évben szervezte meg először. Az első tudományos kötetét 2002-ben adta ki, a jelenlegi a XXI. számot viseli.

A sorozat első könyve a Határórség és rendészet című konferenciához kapcsolódó tanulmányokat mutatta be. A szervezők törekedtek arra, hogy a következő években megrendezésre kerülő tudományos, nemzetközi szimpóziumok tematikájában – a rendészet prioritása mellett – újabb és aktuális témák jelenjenek meg. Ez a szándék meg is valósult. A jelenlegi kötet bűnmegelőzési tevékenységhez kapcsolódó tartalmi háttérét a még 2002-ben kiadott második kötet előzi csak meg. A bűnmegelőzés és bűnüldözés rendészeti feladatai aktuális helyzetének vizsgálata, az elmúlt 17 év során bekövetkezett jelentős változásokra is tekintettel, jó döntés volt a szervezők részéről.

A könyv tartása, kezelhetősége, olvashatósága jó, a tájékoztató információk kiemelték, a publikált anyagok szerkesztése a két évtizedes szerkesztői, kiadói tapasztalat profizmusát tükrözi vissza. A Pécsi Határőr Tudományos Közlemények sorozatának XXI. számában került kiadásra.

A befogadó műbe 39 magyar és külföldi szerző tanulmánya került. A szerzők között aktív és nyugállományú rendőrök, határőrök, büntetés-végrehajtási tiszt, külföldi egyetemi tanárok, bíró, ügyész, kormányzati képviselő, rendészeti szakértő tanulmányait olvashatjuk. A bűnmegelőzés, bűnüldözés, rendészet kapcsolatrendszerének, hatásmechanizmusának összefüggéseit, fejlesztési lehetőségeit a tudományos világ képviselői is figyelemmel kísérik. Ennek eredményeként a Pécsi Tudományegyetem, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola oktatóinak munkái mellett 11 PhD-hallgató publikációját is olvashatjuk. Ebből az összegző felsorolásból is kitűnik, hogy milyen széles spektrumban és milyen sok irányból, eltérő gondolkodásmóddal, alapképzettséggel lehet megközelíteni azt a rendészeti feladatrendszert, amelynek az eredményessége viszont társadalmi szintű visszacsatolásokat generál.

A kötet a belügyminiszter úr fővédnöki köszöntőjével, a tudományos munkásság elismerésével, a vizsgált terület fontosságának megerősítésével és miniszteri ajánlásával kezdődik. A tartalmi elemek, a bázis konferencia szekcióelőadásainak vázát követve, öt tematikus fejezetre bontottak. Az első fejezetben nyolc, a második, harmadik, negyedik részben kilenc, és az utolsó elembe négy tanulmány olvasható.

Az első fejezet A rendészet és a rendészettudomány támogató tényezői címet viseli. Abban az esetben, amikor ilyen tartalmi megjelölést olvashatunk, akkor a szakterület ismerőinek, vagy talán kevésbé ismerőinek tudatában is felrémlik Finszter Géza neve. Évtizedek munkásságának eredményeként az ő értelmezésében: „*A rendészettudomány – mint a közigazgatási jogtudomány egy önállóságra törekvő ágazata – most van kibontakozóban. A rendészettudomány célja a rendészeti gyakorlat elméleti megalapozása, a rendészet elmélete pedig a rendészeti tárgyú kutatások eredménye: azoknak a tudományos módszerekkel feltárt fogalmaknak és törvényszerűségeknek a rendszere, amelyek alkalmasak a rendészet működésének, szervezetének és jogi szabályozásának leírására és fejlesztésére. A rendészet tana a gyakorlati tapasztalatok, az empirikus tények szintetizálásával elméleti tudást és gyakorlati ajánlásokat kínál...*” (Finszter, 2018. 17.)

A címnek megfelelően olyan szakmai anyagokat olvashatunk, amelyek a megelőzés fontosságát, fejlesztési lehetőségeit, aktuális jogdogmatikai problémákat, a közigazgatási jog bűnüldözési feladatait, a rendészeti vezetés módszertani ajánlásait és annak pszichológiai támogatásának lehetőségeit, képzési feladatait ismertetik. Ebben a részben kitűnik a szolidaritásról szóló tanulmány. Készítője a hittudomány képviselője, aki ismételtelen megerősíti, hogy az aktuális és folyamatos fejlesztésre szolgáló tudás egyik alapköve a történelem mellett a vallás. Megismerhetjük a modern értelmezés szerint a vallási gyökerekre visszavezetett kollektív együttélés szabályainak jelentőségét, amelyek közös és indokolt kikényszerítésével biztosítható a társadalmi rend érvényesülése.

A második fejezet a Bűnmegelőzés a XXI. században címet viseli.

A bűnmegelőzés és a bűnüldözés fogalmi kategóriája egymástól eltérő tevékenységet feltételez. A bűnmegelőzés olyan tevékenység, amely megkísérli megakadályozni a bűncselekmény elkövetését, annak tényleges megvalósulása előtt. A bűnüldözés fogalmilag egy adott szint fenntartására utal, illetve annak kezelésére. Társadalmi feszültségforrásként jelenik meg, hogy a bűnüldözés önmagában nem képes feloldani a bűncselekményektől való félelmet, a sértetté válás miatti percepciót. Figyelembe kell venni – utalva a bemutatott társadalmi szolidaritásra is –, hogy a büntető igazságszolgáltatás mellett a társadalom tagjainak is jelentős szerepe van a bűnözés alakulásában. A szakterületi kutatók általánosítható megállapítása szerint a bűnözés egyfajta társadalmi jelenség, amelyet megszüntetni nem lehetséges, de a megelőzés hatékonyságával a látencia mellett is csökkenthető. (Steven, 2016, 39–44.)

Olvashatunk az ENSZ bűnmegelőzési tevékenységét szabályzó dokumentumokról és szervezeteinek munkájáról. Bemutatásra kerülnek a magyarországi bűnmegelőzés jelenlegi állapotának történeti előzményei, a büntetés-végrehajtás szervezetének specifikus feladatai, a bűnüldözés eredményességének mérési tapasztalatai a németországi rendőri állomány körében. Annak ellenére, hogy a terrorizmus már az ókorban is létezett, a terrorcselekmények a mindennapok részévé váltak világszerte, valamint számos megközelítésben leírták a kutatók, itt mégis olvasható egy PhD-hallgató olyan publikációja, amely nemzetközileg elfogadott és egységes fogalmi értelmezés leírását tűzte ki célul, annak hiánya miatt. A terrorizmus megelőzéséhez kapcsolódva megismerhetjük az Európai Unió és szervezeteinek kapcsolódó tevékenységét, a kibertérben történő kontrollfelületeket, lehetőségeket.

Sajnálatos módon a bűn üldözője is követhet el bűncselekményt, aminek a megelőzésére alkalmazott szervezet, módszer kerül ismertetésre. A kutatást végző PhD-hallgató bemutatja a megbízhatósági ellenőrzés körüli jogi polémiát. A 21. században olyan szociológiai kifejezések jelentek meg, mint a veteránok, baby-boomerek, x-y-z generáció, alfák stb. A tárgykörben két alkotó is felveti annak jelentőségét, hogy a jellemzőket magukon hordozók a mai magyar társadalom tagjai, jövőjének részei. Ennek megfelelően nem csak a bűnözői oldal elkövetési és általános viselkedési elemei változnak, hanem a bűnüldöző, a bűnmegelőző tevékenységet folytatók esetében is felismerhetők ezek a jellemzők. A készítőik szerint ugyanakkor kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a különböző korosztályok együttélése miatt a másikat kellően szükséges megismerni. A hatékony bűnmegelőzés és bűnüldözés ennek hiányában nem biztosítható.

A harmadik fejezetbe sorolt tanulmányok összegző címe a Bűnüldözés és a rendészettudomány.

A fejezetben leírást olvashatunk a 21. századi bűnüldözési feladatokat ellátók elvárt kompetenciáiról. A kriminalisztika tudománya megismerésének módszerei és követelményei mellett egyedi tartalmú munkák közül olvashatunk a fogazattal történő azonosításról, a műszeres vallomástételről, a speciális eljárásjogi

---

helyzetben lévők kihallgatásának jogi- és szakmai környezetéről. Jelenkorunk egyik métegyével, a kábítószerrel kapcsolatos aktuális helyzetértékelésről, az interneten elkövetett és annak felhasználásával alkalmazott bűnmegelőzésről szintén ismereteket szerezhetünk. Az identitáslopás igen nagy szakmai kihívásokat jelent a bűnüldözők számára, amelynek felderítése és bizonyítása az aktualitások között lett bemutatva.

A negyedik fejezet A bűnüldözés és a rendészet nemzetközisége cím alatt szerepel.

Tudományos értékű kutatási eredményekkel szerezhetünk ismereteket a terrorizmus és az illegális migráció közti összefüggésekről. Tájékozódhatunk a német, az osztrák bűnügyi helyzetről, a felelős hatóságok bűnmegelőzési tevékenységéről. A magyarországi bűnmegelőzési tevékenység és az idegenrendészeti eszköztár kapcsolatairól további négy tematikus tanulmányban olvashatunk.

Magyar viszonylatban kevésbé jellemző, így kisebb információs háttérrel bír a védett fajok nemzetközi csempészete, a ráépülő szervezett bűnözés. Országunk jellemzően az ilyen bűncselekmények területén is tranzit területként szerepel, de megtudhatjuk, hogy melyek azok a cselekmények, amelyek nálunk is megjelennek. Az elmúlt években a bűnüldöző szervek tevékenysége mellett egyre növekvő jelentőségűvé vált ezen a szakterületen is a megelőzés.

A társadalom, az egyén biztonsága szintén aktuális téma. PhD-kutatás részeredményeként a tanulmány készítője bemutatja, és jellemzői alapján leírást ad a migrációhoz kapcsolódó új fogalomról. A túlterheléses migráció objektív hatásai közül a felelős rendészeti szervekre gyakorolt nyomás, a kutatás eredményei alapján felveti a határforgalom-ellenőrzés biztonsága veszélyeztetésének lehetőségét. Ajánlásokat olvashatunk a jelentkező bűncselekmények hatékony felderítésére, a biztonság fenntarthatóságára.

A záró fejezetben a rendészeti bűnmegelőzés komplexitása iránti igényről olvashatunk. Egyfajta szakmai kitekintést ad az orosz és a magyar rendészeti sajtó létrejöttének körülményeiről szóló leírás. Ebben a fejezetben két recenzió is közlésre került, amelyek A biometrikus adatokat tartalmazó úti és személyazonosító okmányok biztonságnövelő hatása a határ-, illetve közbiztonság hatására, valamint A rend kedvéért című válogatáskötetet mutatja be.

A könyv végén a nemzetközi megismerhetőség támogatására olvashatjuk a kötet alapjául szolgáló konferencia programját, valamint a tanulmányok angol nyelvű rezüméit.

A turulos könyv tanulmányai számos megközelítésben, különböző területeket egymástól eltérő, vagy azokat közelítő gondolatokat közvetítve olvashatók. A kötet nyomtatott és elektronikus megjelenése, elérhetősége szintén segíti azt a szándékot, amelyet az írók által alkalmazott szövegformálás is segít. Nemcsak a könyv fogása jó, hanem az abban leírtak is – a tudományos értékek mellett – könnyen olvashatók, értelmezhetőek úgy a kutatók, szakemberek részére, mint a tanulók, a társadalom széleskörű, érdeklődő rétege számára is.

Felhasznált irodalom

- Finszter G. (2018): *Rendészettan*. Budapest: Dialóg Campus Kiadó
- Steven, P. (2016): *Lab: Crime Prevention – Approaches, Practices, and Evaluations*. New York: Routledge
- Gaál Gy. – Hautzinger Z. (szerk.) (2019): *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XXI.*, Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport